

Có nhán cùng cáa đáng bào trong nác tháng làm cho chúng ta lán cán giáa tình và lý. Ai náng tình thì chá tráng giúp ngái ngay trác mát, dù chá là mát sá nhá trong bián khá mệnh máng. Ai nghiáng vá lý thì muán giái quyát tán gác các ván nán xã hái và chá tráng không tiáp sác hay làm há cho chá đá đác tài và tham nháng.

Mát bên thì đánh đáng vào sá tháng cám cáa đáng bào đái vái đáng bào, trác nháng cán háng đau lòng cáa các ngái cái, các trá má cái, các ngái phá tát. Bên kia thì cho ráng ván nán xã hái là do chá đá thái nát và bát công gây ra, do đó muán giái quyát tán gác thì nhát thiát phái giái trá chá đá trác đã.

Thác ra hai láp luán không chái nhau, mà là hai mát cáa mát đáng tián, cùng cán thiát nhá nhau và bá trá cho nhau.

Náu chá giái quyát tán tráng háp cá lá thì đó là làm theo cám xúc, thiáu tráng điám và căn cá, trong khi tán xã hái ngày càng lan ráng và trám tráng hán; tài nguyên hiám hái cáa cáng đáng Viát á hái ngoái sá bá phân tán theo nháng công viác manh mún.

Ngác lái náu chá giái trá chá đá thì không có nghĩa là các ván nán xã hái sá tá đáng đác giái quyát. Xã hái băng hoái vì chá đá tái bái đã phá huá ká cáng cáa xã hái áy. Thay đái chá đá mà không xây đáng lái đác ká cáng áy thì tình tráng băng hoái sá trám tráng hán.

Mußn xây dựng lßi kß cßng cho mßt xß hßi bßng hoßi, chúng ta cßn tuân thß hai nguyên tßc căn bßn trong hoßt động xß hßi và tß thißn.

Nguyên tßc thß nhßt là mßi vßn đề xß hßi phßi đß cß vßa đßi phó động ngßn vßa gißi quyßt động gßc. Nhà bác hßc Einstein tßng nhßn xét rßng mßt vßn đề chß có thß gißi quyßt tßm sßu hßn là tßm nßi sßn sinh ra vßn đề. Chß đßi phó vßi trißu chßng mà không chßa lßnh thì chß là nuôi bßnh. Phát chßn cho ngßoi i nghßo khó mà không đi kèm vßi phát trißn khß năng kinh tß cho hß có khi tai hßi vßi lâu vßi dài; hoßc trß giúp cho nßn nhßn mà không đòi hßi lußt pháp bßo vß và tôn trßng quyßn và lßi ích cßa ngßoi i dân thì trß thành vô nghĩa. Mußn gißi quyßt vßn đề đßng gßc thì hoßt động phßi có quy mô, hißu theo nghĩa cß chißu rßng lßn chißu sßu.

Nguyên tßc thß hai là mßi sß trß giúp tß thißn đßu phßi có đißu kißn, nhß phßi nßp dß án vßi mßc đích, mßc tiêu, kß hoßch hành động, và ngân sách đß trßu; phßi báo cáo đßu đßn và minh bßch vß công vißc và chi thu; phßi thißt lßp cß chß cân bßng và kißm soát đß tránh lßm quyßn; phßi có kß hoßch tß lßc cánh sinh trong thßi hßn nhßt đßnh; phßi có sß kißm soát và đánh giá cßa ngußn cßp ngân khoßn; phßi chßng minh sß hßu hißu qua nhßng thành quß cß thß và đß cß tißn lißu; phßi có kß hoßch đào tßo nhßn sß vß khß năng và khß năng qußn trß và lßnh đßo; v.v. Nghĩa là phßi có quy cß. Không đßt đißu kißn thì nhßng sß trß giúp cßa chúng ta có nguy cß góp phßn làm bßng hoßi thêm xß hßi vì nó khuyßn khích sß lßm động, sß thißu minh bßch, sß tuß tißn, và sß đßc tôn.

Tôn trßng hai nguyên tßc trên sß nâng cao tiêu chußn hoßt động và khuyßn khích mßi tß chß cß thăng tißn vß quy cß và quy mô. Đß cß vßy thì công tác tß thißn sß bßt đßu gieo mßm cho xß hßi dân sß. Khi xß hßi dân sß phát trißn thì lúc ßy mßi huy động đß cß tßng lßc cßa xß hßi đß gißi quyßt các vßn nßn xß hßi. Chính xß hßi dân sß ßy là kß cßng cßn thißt cho mßt xß hßi dân chß lßnh mßnh.

Đß cß thß thì nhßng đóng góp cßa ân nhßn sß đß cß đßu tß cho mßt gißi pháp lâu dài thay vì bß tiêu pha vào muôn vßn công tác mßn. Lòng nhßn thßi thúc chúng ta lên đßng, nhßng mßi bß cß chúng ta đi phßi đß cß soi sáng bßng lý trí.